

Vsa ostala naselja so glede na vrednosti posameznih pojavov obarvana z različnimi barvami. Zemljevid Spreminjanje števila prebivalcev med letoma 1991 in 2002 je v atlasu edini, ki prikazuje stanje med dveh popisnih obdobjema. Podatki na vseh ostalih zemljevidih pa se nanašajo izključno na popis 2002.

Da bi Popisni atlas Slovenije 2002 približali čim širšemu krogu uporabnikov, strokovnjakov in laikov, učencev, študentov in drugih, je oblikovalka Milojka Žalik Huzjan poskrbela tudi za njegovo privlačno zunanjo podobo. Knjiga je izdelana v priročnem ležečem formatu A4, ki še omogoča kartografske prikaze v merilu 1 : 1.000.000. Prikaz statističnih podatkov v tem merilu je dovolj nazoren, da lahko bralec jasno razloči razširjenost pojava na določenem delu državnega ozemlja. Število razredov, njihov širina in barvne lestvice so izbrani tako, da je mogoč optimalen prikaz prostorske razporeditve določenega pojava. Namen atlasa seveda ni in ne more biti, da bi uporabnik iz množice krogcev natančno razbral ustrezno vrednost za posamezno naselje. Zaradi velikega števila tematskih prvin na zemljevidih – saj so prikazana vsa naselja v Sloveniji – geografsko podlago zemljevidov sestavljajo le vijolična državna meja, senčnoplastični prikaz reliefa in imena najpomembnejših naselij.

V popisnem atlasu je vrsta zanimivih tematskih zemljevidov, ki jih v drugih publikacijah in v medijih ni mogoče videti. Eden od regionalno zelo omejenih pojavov so zunajzakonske skupnosti z otroki, kjer v celotni slovenski podobi močno izstopajo Koroška, Slovenske gorice in Haloze. Lahko bi rekli, da Vorančevi samorastniki le niso bili koroška posebnost.

Zemljevidi so v vseh obdobjih razvoja človeštva odražali stopnjo civiliziranosti in kulture človeške družbe. V njih se zrcali človekov pogled na svet, spoznanje sveta in filozofija družbe. Zemljevidi so torej zrcalo človekovega abstraktnega dojemanja in pojmovanja živega in neživega okolja, ki ga obdaja. Hkrati so lahko tudi zelo pragmatično sredstvo komuniciranja in prenosa informacij o stanju in dogajanjih na Zemlji v preteklosti. Zato so odličen in svojstven medij za znanstveno preučevanje preteklega, sedanjega pa tudi prihodnjega stanja in odnosov med stvarmi in pojavi na Zemlji.

Popisni atlas Slovenije 2002 ni zgolj zbirka zemljevidov, ampak je mnogo več. Je ogledalo ljudi, gospodinjstev in stanovanj, ki so bili zajeti v popis leta 2002, zato je zanimiv vir podatkov za raziskovalne ustanove, upravo, načrtovalce in strokovnjake najrazličnejših strok, nenazadnje tudi za šole in za vse radovedne posameznike. Popisni atlas Slovenije 2002 je torej dragocena knjiga in darilo vsem, ki se zavedajo edinstvenosti naše majhne, a zelo raznolike države in imajo vpliv na razvoj družbenega in gospodarskega življenja na državni, regionalni in lokalni ravni; hkrati pa bo dobra popotnica prihodnjim generacijam Slovencev.

Branko Janez Rojc

Blaž Komac:

Dolec kot značilna reliefna oblika dolomitnega površja

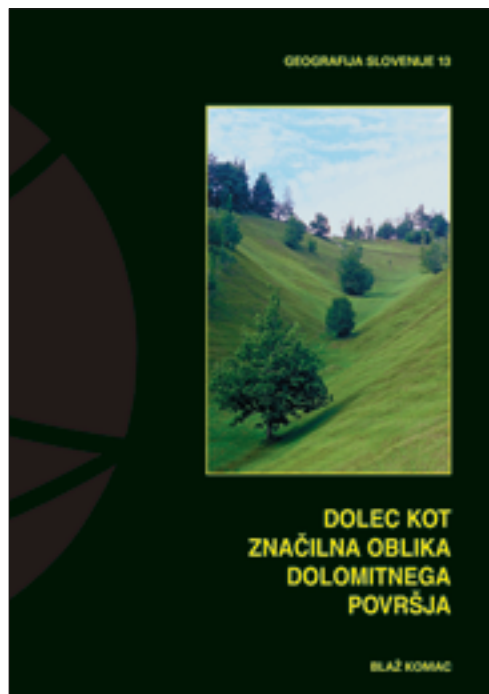
Geografija Slovenije 13

Ljubljana 2006: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 171 strani, 38 preglednic, 107 slik, ISBN 978-961-254-027-2

V slovenski geomorfološki literaturi je malo znanstvenih in strokovnih del o dolomitnem površju, čeprav ta kamnina prekriva približno 2500 km² ali dobro desetino državnega ozemlja. V knjigi je opisana značilna reliefna oblika dolomitnega reliefa v Sloveniji, imenovana dolec ali dolek. Dolec je pogosta reliefna oblika na dolomitih in dolomitiziranih apnencih, pa tudi na drugih kamninah. Dolcu podobne majhne doline s ploskim dnom nastajajo z usadi v terciarnem gričevju vzhodne Slovenije.

Poglavju o temeljnih značilnostih površja na dolomitu in dolca sledi obširno poglavje o morfoloških značilnostih dolca s poudarkom na analizi naklonov vzdolžnih prereзов in iz tega izhajajočim predpostavkam o genezi dolcev. Na podlagi morfometrične in statistične analize je bila izdelana tipologija dolcev.

Dolec je na dolomitnem površju zaradi podvrženosti koroziji, pretrtosti in zrnavosti kamnine doživel drugačen razvoj kot na drugih kamninah. Na položnem dolomitnem reliefu je pomembna korozija, na strmih dolomitnih pobočjih s plitvo prstjo pa prevladata denudacija in erozija.

Obsežno poglavje je posvečeno genezi dolca kot poligenetske konvergentne reliefne oblike. Dolec namreč lahko nastane na različni kamninski podlagi in v različnih razmerah s povsem različnimi geomorfnimi procesi. S kvalitativnimi in kvantitativnimi (radioogljikovo datiranje) metodami so bili dokazani intenzivni polpretekli geomorfni procesi, učinke recentnih geomorfnih procesov pa je avtor ovrednotil z geoelektričnimi raziskavami sedimentov.

Pomembno je tudi poglavje, v katerem avtor predstavi poglavitne paradigme, znane v geomorfološki literaturi. Med pomembnejšimi pristopi so splošna sistemska teorija, teorija nelinearnih sistemov, klimatska geomorfologija, tektonska geomorfologija, rečna ali fluvialna geomorfologija ter kraška geomorfologija. Avtor je z njihovo celovito obravnavo prišel do novih in uporabnih rezultatov.

Obsežno delo s predstavitvijo novih raziskovalnih metod odpira številna nova vprašanja. Zato je dobra spodbuda za nova raziskovanja reliefnih oblik in geomorfnih procesov na dolomitnem površju, pa tudi druge.

Matija Zorn

Drago Kladnik:

Podomačena tuja zemljepisna imena v slovenskih atlasih sveta

Geografija Slovenije 14

Ljubljana 2007: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 220 strani,
3 preglednice, 35 grafikonov, 27 izsekov iz zemljevidov, 36 kartogramov, ISBN 978-961-254-026-5

Preden se seznanimo z analizo podomačenih tujih imen v bogati slovenski atlasni literaturi, je vsekakor priporočljivo, da se poglobimo v teorijo podomačevanja tujih zemljepisnih imen in postopke njihove standardizacije ter spoznamo organizacijsko shemo teles v okviru OZN, ki skrbijo za standardizacijo. Vse to obravnava isti avtor v publikaciji Pogledi na podomačevanje tujih zemljepisnih imen iz zbirke Georitem.